

עפ"ג 8111/07/22 - בהגת אלרמילי נגד מדינת ישראל - רשות המיסים

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

07 דצמבר 2022
עפ"ג 8111-07-22

לפני: כבוד הנשיאה רויטל יפה-כ"ץ - אב"ד
כבוד השופט יואל עדן
כבוד השופטת פאני גילת כהן

המערער: בהגת אלרמילי
ע"י ב"כ עו"ד אבי חימי
נגד
המשיבה: מדינת ישראל - רשות המיסים
ע"י ב"כ עו"ד ספיר אלון

פסק דין **השופט יואל עדן:**

האישום

1. המערער הורשע על פי הודאתו בעובדות כתב האישום, ב- 29 עבירות של מסירת הצהרה לא נכונה למנהל, לפי סעיף 26(א) לחוק הבלו על דלק, התשי"ח - 1958.

על פי כתב האישום, המערער (נאשם 3) היה במועדים הרלבנטיים מנהלה בפועל של החברה הנאשמת 1 ושל שותפות אשר כללה את החברות הנאשמות 1 ו-2.

בתקופה שבין חודש ינואר 2012 לבין חודש אוקטובר 2016, הגישו שלושת הנאשמים 29 דוחות תקופתיים לצורך ביצוע הישבון על מס הבלו על דלק.

בדיווחים אלה כללו הנאשמים דרישה להישבון בלו על דלק בסך של 25,317,197 ₪, מבלי שהיו להם לגביו מסמכים כנדרש על פי דין. בעשותם כך, מסרו הנאשמים הצהרה בלתי נכונה.

הסדר הטיעון

2. הצדדים הגיעו להסדר טיעון לפיו הנאשמים יודו בעובדות כתב האישום ויורשעו על פיו, מחדלי כתב האישום יסרו במלואם, וביחס לעונש המאשימה תגביל עצמה לעונש של 20 חודשי מאסר בפועל, תוך הצגת מתחם עונש הולם של 24-48 חודשי מאסר בפועל, וההגנה תטען באופן חופשי.

עוד על פי ההסדר יוטל מאסר על תנאי לשיקול דעת בית המשפט, קנס בסך 500,000 ₪ והתחייבות להימנע מביצוע עבירות דומות בעתיד, לשיקול דעת בית המשפט.

טיעוני הצדדים בבית משפט השלום

3. במסגרת הטיעונים לעונש אישרו ב"כ המאשימה כי במשך ניהול ההליך פעלו הנאשמים להסרת המחדל, "ומחדלי כתב האישום הוסרו במלואם".

ב"כ המאשימה טענו כי מדובר בתיק ראשון מסוגו, קיימת פסיקה מועטה בעבירות על חוק הבלו, שהינה בסכומים נמוכים משמעותית, וכי במקרה זה הנאשמים פעלו בשיטתיות על פני חמש שנים, והגישו 29 דוחות אשר כללו החזרים בסך של כ-25 מיליון ₪, דבר ההופך תיק זה לתקדימי מבחינת ההיקף והסכומים.

ב"כ המאשימה טענו למתחם עונש הולם בין 24 ל-48 חודשי מאסר בפועל, מאסר מותנה, קנס בין 5 ל-10 אחוז מסכום המחדל, והתחייבות להימנע מעבירה.

ב"כ המאשימה הפנו להרשעה בה הורשע המערער (נאשם 3), בהליך אחר (ת.פ. 8866-11-18 של בית משפט השלום בבאר שבע), בעבירות לפי פקודת מס הכנסה וחוק מס ערך מוסף, שם היה מדובר ב-17 חשבוניות פיקטיביות אשר המערער כלל בספרי החברה, במזיד ובכוונה להשתמט ממס, בשווי כולל של 2,510,033 ₪ ושווי המע"מ של החשבוניות הללו היה 381,637 ₪, אך המחדלים הוסרו, לרבות מחדלים אשר היו במסגרת מס הכנסה. יצוין כי ביחס להליך האחר הוגשו ערעור וערעור שכנגד, ערעור המערער על הכרעת הדין נדחה, והתקבל ערעור המדינה על קולת העונש, כך שהעונש אשר הוטל וכלל 9 חודשי מאסר לריצוי בעבודות שירות, הוחמר והועמד על 10 חודשי מאסר בפועל.

ב"כ המאשימה נימקו את ההסדר בקבלת האחריות, חיסכון במשאבים ציבוריים, והסרת מחדלי כתב האישום, ועתרו להטלת 20 חודשי מאסר בפועל ורכיבי ענישה נוספים, כאמור בהסדר הטיעון.

4. ב"כ המערער טענו בבית משפט קמא כי מדובר בתיק פלילי בעל "גוון אזרחי טהור", וכי ניתן היה להסתפק בהליכים אזרחיים בלבד, לא היתה כוונה לפגוע בכספי ציבור ומדובר היה בטעות אשר מיד כשהתגלתה נעשה הסדר תשלומים להשבת הכספים שנדרשו ביתר, כך שבסופו של יום לא נגרם נזק כלל.

נטען כי מדובר בתיק פלילי ראשון מסוגו, וכי אין מדובר בתיק הכולל כוונה להתחמק ממס, אלא בעבירת עוון ובנסיבות מקלות.

לאור האמור, התבקש לנקוט בכלל לפיו כאשר מדובר במקרים של ראשונות בענישה הפלילית, הענישה הדרגתית ואין מחמירים עם נאשמים הנדונים למקרה ראשון מסוגו.

נטען כי מתחם העונש ההולם הינו 0-9 חודשים והתבקש לדחות את מתחם העונש ההולם שהוצע על ידי ב"כ המאשימה.

ביחס לנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה, נטען לשיתוף הפעולה של המערער אל מול רשויות המס, תיקון מלא של תוצאות העבירה, הסרת המחדל במלואה, וכי המערער בן 42 אב ל-4 ילדים קטינים הסמוכים על שולחנו, והוא נעדר עבר פלילי (כך היה אותה עת וכאמור המערער הורשע בתיק האחר כמפורט לעיל).

עוד נטען לחלוף הזמן, כ-10 שנים מתחילת ביצוע העבירה הראשונה בתיק.

מכל האמור, עתרו ב"כ המערער ביחס למערער (נאשם 3), לאמץ את מתחם העונש ההולם שהוצע על ידם, ובכל מקרה לפסוק עונש אשר לא יהיה מאחורי סורג ובריח.

גזר הדין של בית משפט השלום

5. בגזר הדין בחן בית המשפט את העבירות בנסיבות ביצוען, הסדר הטיעון וטענות הצדדים, וקבע כי עבירות המס חמורות ופוגעות בקופה הציבורית, בכל אזור ואזור, ובעיקרון הסולידריות החברתית והשוויון.

נקבע כי מדובר במסכת עבריינית אחת ולפיכך יש לקבוע מתחם עונש הולם אחד בגין כלל העבירות שבכתב האישום.

נקבע כי מתחם העונש ההולם ביחס למערער (נאשם 3) הינו כפי עתירת המאשימה, דהיינו בין 24 ל-48 חודשי מאסר בפועל, לצד קנס אשר יעמוד על 5-10 אחוז מסכום המחדל. צוין כי אין בנמצא פסיקה רלבנטית בנסיבות דומות ובהיקפים דומים, וכי ניתן ללמוד מתיקים אחרים בעבירות אלו, בנסיבות מקלות יותר ובהיקפים נמוכים משמעותיים, ולאחר סקירת הפסיקה צוין כי נקצבו עונשי מאסר גם במקרים חמורים פחות, ולפיכך לא ניתן לקבל את עתירת ההגנה למתחם שהינו עד 9 חודשי מאסר, בהינתן מספר העבירות וסכום המחדל הגבוה במיוחד בהליך זה.

בקביעת העונש נשקלו לקולא נסיבותיו האישיות של המערער, וצוין כי הינו נעדר עבר פלילי משמעותי, אך שהורשע לאחרונה בעבירות מס אשר ישקלו לחובתו במידת מה. צוין כי המערער ניהל באופן כללי חיים נורמטיביים והוא איש

משפחה, ועוד יש לשקול את הודאתו וקבלת האחריות.

בית המשפט דחה שורת טענות אשר הועלו ע"י ב"כ המערער ביחס ליסוד הטעות הנטענת, היסוד הנפשי, וביחס לכך שלא הוגש כתב אישום מאוחד בתיק זה ובתיק האחר, וכך גם ביחס לטענות למחדלי חקירה ואשם תורם של הרשויות, וקבע כי חלק מהטענות חותרות תחת הודיית הנאשמים והסדר הטיעון.

לאחר בחינת כל האמור לעיל, ושיקולי הרתעת היחיד והרבים, ומידת האשם והפגיעה בערכים המוגנים, נקבע כי יש לאמץ את הסדר הטיעון וזאת גם נוכח ההקלה המגולמת בו לנאשמים. נקבע כי מידת הסטייה ממתחם העונש ההולם אינה מצדיקה התערבות בהסדר הטיעון שהוצג, ואשר אליו הגיעו הצדדים לאחר הליך גישור.

לאור כל האמור, הוטלו על המערער 20 חודשי מאסר בפועל, מאסר מותנה בן 6 חודשים ל- 3 שנים שלא יעבור על עבירה בה הורשע, וקנס בסך 400,000 ₪. להשלמת התמונה יצוין כי על כל אחת מהחברות נאשמות 1 ו-2 הוטל קנס בסך 50,000 ₪.

טענות המערער בערעור

6. בהודעת הערעור חזר ב"כ המערער על הטענות אשר נטענו בבית משפט השלום, לרבות לעניין הצורך לקבוע מתחם עונש הולם של 0-9 חודשי מאסר שניתן לרצותם בעבודות שירות בלבד, והוסיף כמפורט להלן.

נטען כי מדובר בתיק הכולל עבירות עוון בלבד, ללא יסוד נפשי של מטרה או כוונה להתחמק ממס, ולא בצע כסף הניע את ביצוע העבירות, כי אם שילוב של תקלה מצערת באופן שיטת דיווח הדוחות וטעות בתום לב, ונסיבה חשובה זו היתה צריכה להשפיע על קביעת מתחם העונש ההולם.

ייאמר כבר עתה, כי טיעון זה מתייחס לנסיבות ביצוע העבירות, וכלל הוא כי אלו הינן אך נסיבות אשר באו במסגרת כתב אישום בעובדותיו מודה נאשם, או כפי שהוכחו בשלב הראשון של המשפט, דהיינו לפני הכרעת דין.

על כל מי המבקש לטעון לנסיבות ביצוע עבירה, לעשות כן בהסתמך על הכרעת דין, וככל שמדובר בהסדר טיעון, על עובדות כתב האישום בהן היתה הודאה כאמור בהסדר הטיעון.

טענות עובדתיות הקשורות באופן ישיר לנסיבות ביצוע עבירה, בין מקלות ובין מחמירות, צריכות להיקבע בשלב הראשון של ההליך, ובהעדר קביעה או משלל מצויות הן בעובדות כתב אישום, אין מקום להעלותן בשלב הטיעונים לעונש (ר' סעיף 40(א) לחוק העונשין, והוראת סעיף 40(ב)(2) לפיה תותר הבאת ראיות בשלב הטיעונים לעונש אם שוכנע בית המשפט כי לא היתה אפשרות לטעון לגביהן בשלב בירור האשמה, או הדבר דרוש כדי למנוע עיוות דין, וכן ר' ע"פ 3667/13 ח'טיב נ' מ"י (14.10.2014) וע"פ 7349/14 מ"י נ' פלונית (14.5.2015)).

משכך, אין לדון בטענות אלו אשר חורגות מההסכמות בין הצדדים, לא באו בראיות בשלב הראשון, ואין כלולות בכתב האישום בעובדותיו הודה המערער.

ביחס למתחם אשר נקבע, נטען כי מדובר בתיק ראשון וייחודי, ועובדה זו מצדיקה מתחם עונש הולם כפי שנטען ע"י המערער, מה גם שאין פסיקה התומכת במתחם העונש ההולם שקבע בית משפט קמא.

נטען כי לא היה על המאשימה לטעון למתחם עונש הולם אשר הינו מעל הרף העליון של ההסדר, וכי מתחם של 24-48 חודשים מביא להטיית עונש המאסר אשר הוטל על המערער, מעלה.

נטען כי מתחם העונש אשר נקבע חורג באופן קיצוני מהסדר הטיעון ומשמעות הדבר תוצאה בלתי סבירה המחייבת התערבות ערכאת הערעור.

בהודעת הערעור גם חזרה על טענות שהועלו בבית משפט קמא, ביחס ליסוד הנפשי, אשם תורם של הרשויות, ותנהלות גורמי החקירה.

נטען כי קביעת העונש ברף העליון של הטווח בהסדר הטיעון, 20 חודשי מאסר, משמעותה כי לא נשקלה לזכות המערער ולו נקודת זכות אחת לקולא.

עוד נטען לחלופי הזמן, טענת ההדרגתיות אשר נטענה בבית משפט השלום, ושיתוף הפעולה, לקיחת האחריות, החיסכון בזמן שיפוטי וההתנהגות החיובית והתרומה של המערער לחברה.

בהודעת הערעור התבקש להפחית את הענישה עד כדי ביטול המאסר מאחורי סורג ובריח, ולהורות על ענישה אשר אינה עולה על 9 חודשי מאסר שירוצו בעבודות שירות.

בדיון שהתקיים נטען שוב כנגד טיעון המאשימה למתחם הגבוה מטווח הענישה המוסכם, נטען כי מדובר בהסרת מחדל בהיקף של 25 מיליון ₪, תוך שיתוף פעולה וקבלת אחריות, והודגש, כי הסרת המחדל הושלמה עוד בטרם מתן גזר הדין.

נטען כי לא היה מקום כי תתקבל כל בקשת המאשימה לעונש, וכי קיימות נסיבות חשובות לא פחות מכוחן יש להפחית את הענישה. ב"כ המערער טען - "לו דעתי היתה נשמעת הייתי מפחית בחצי שנה, למי ששילם 25,000,000 ₪ למי שתורם למדינה, זה הרף העליון, עבודות שירות לא הגיוני, אבל למה לא להפחית חצי שנה ולתת תחושה טובה לאדם שמשתף פעולה ולוקח אחריות".

טענות המשיבה בערעור

7. לטענת ב"כ המשיבה התקיימו ישיבות גישור ואימוץ המלצת בית המשפט בישיבות הגישור, היה בכפוף לתנאי של הסרת המחדל, ועניין זה היה השיקול העיקרי.

נטען כי לאור הסכומים הגבוהים וכמות העבירות, נטען למתחם כאמור, שהוא אף יחסית מקל, וכי מדובר בעבירות המבוצעות על פני 5 שנים, 29 דוחות מהם יש החזרי סולר עודפים בסך 25 מיליון ₪.

נטען כי אכן מדובר בעבירות עוון, אולם באופן שיטתי נדרשה התקרה המקסימאלית המותרת להחזרים, ללא חשבוניות התואמות זאת.

נטען כי בשיטת המס סומכים כי אנשים ימלאו דוחות אמת, ונערכה בדיקה ונמצא כי משך חמש שנים לאחר נדרשה התקרה המותרת, ולא על פי הרכישה של הסולר בפועל.

ב"כ המשיבה אישרה כי מדובר בתיק "**תקדימי מאוד**", והוסיפה כי לטעמה לאור הסכומים העונש אשר נגזר הינו ראוי והולם וגם הדרגתי.

דין והכרעה

8. לאחר שנשמעו הצדדים ונבחנו כלל הנסיבות, באנו למסקנה כי הגם שבענישה אשר הוטלה אין בה כדי חריגה לחומרה, בשים לב למשך הזמן, לריבוי ולהיקפים של העבירות, הרי שמהשיקולים של ההשבה המלאה של מלוא הכספים, לצד התקדים הראשוני אשר בהליך ובענישה, יש מקום להקלת מה בעונש המאסר אשר הוטל על המערער.

9. תחילה לשורת הטענות המתייחסות ליסוד הנפשי, אשם תורם והתנהלות הרשויות.

אין ממש בטענות אלו, חלקן מבקשות להביא בשלב שלאחר הכרעת הדין נסיבות ביצוע עבירה שאינן מפורטות בכתב האישום, ואין להותיר זאת כפי שפורט לעיל, וחלקן כפי שקבע בית משפט השלום, אכן חותרות במידה מסוימת תחת הודיית הנאשמים והסדר הטיעון.

מי אשר מגיש דוחות הכוללים נתונים שאינם נכונים, אשמו שלו הינו בכך, ואשמו שלו בלבד. מכח דוחות אלו הוא מקבל את סכומי ההישבון. יש לדחות מכל וכל טענות לאשם תורם של הרשויות. בדיקת הרשויות את הדוחות לחוד, וחובתו של נישום להגיש דוח אמת - לחוד.

חובתו של נישום להצהיר הצהרות אמת, אינה נגרעת בהיקפה ובמשמעותה מהבדיקה או אי הבדיקה אשר נערכת להצהרות אלו, וכך גם ביחס לאשם הנובע מהצהרות אשר אינן נכונות. שמא נאמר כי היעדר אכיפה או פיקוח מפחית

מאשמו של העברין?

טענות לגבי טעות, וטענות המתייחסות ליסוד הנפשי, חותרות חתירה של ממש תחת ההודאה בעובדות כתב האישום. הודאה בעובדות אלו, תוך הסכמה להרשעה בעבירות אשר הן מקימות, מגלמת בתוכה יסוד נפשי של מודעות למלוא הנסיבות של ביצוע העבירות.

טענה ל"שילוב של תקלה מצערת באופן שיטת דיווח הדוחות וטעות בתום לב", כפי שנטען על ידי ב"כ המערער, לא רק שהיא בגדר הבאת נסיבות אשר לא בא זכרן בכתב האישום בעובדותיו הודה המערער, אלא שאין הן מתיישבות עם היסוד הנפשי הנדרש לעבירה. משכך, מגלמות הן בעייתיות בקבלת האחריות אשר עולה מההודאה במלוא עובדות כתב האישום.

בדין דחה בית משפט השלום טענות אלו, אשר שבו והועלו בפנינו, ויש לומר כי טוב היה לו לא נשמעו.

10. אשר לטענות כנגד טיעון המאשימה למתחם עונש הולם החורג מטווח הענישה המוסכם, וקביעת מתחם על ידי בית משפט קמא, שהינו גבוה מהטווח המוסכם, גם טענות אלו יש לדחות באשר אין הן מתבססות אל נכון על ההבחנה בין הסדר למתחם.

תחילה לעצם העובדה שב"כ המשיבה טענו למתחם עונש הולם - לכך נפנה לדברים הבאים מרע"פ 2485/20 **קאמל סייד נ' מ"י** (27.4.2020): **"העובדה שהמשיבה נדרשה במהלך טיעוניה לעונש להתייחס למתחם העונש חרף קיומו של הסדר טיעון עם המבקש, הינה פרקטיקה מקובלת ואין בה כל פגם..."**.

אכן, על פי חלק מהגישות בפסיקה קביעת מתחם עונש הולם מקום בו קיים הסדר טיעון, תהא שמורה למצב בו קיים ספק בשאלת כיבוד הסדר הטיעון (ע"פ 512/13 **פלוני נ' מ"י** (4.12.2013)), ואף הובעה כאפשרית הדעה לפיה כאשר מדובר בהסכמה על טווח ענישה הנמצא בבירור בתוך מתחם העונש ההולם, אין צורך להרחיב בקביעת המתחם (ע"פ 2454/18 **שיינברג נ' מ"י** (6.12.2018) (סעיף 19 לפסק הדין): **"שאלה היא אם בית משפט שבוחן הסדר טיעון חייב לקבוע במדויק את מתחם העונש ההולם. בשאלה זו נשמעו שתי דעות בבית משפט זה. לפי דעה אחת, יש לקבוע את מתחם העונש ההולם כרגיל ... לפי דעה שנייה, במקרים מסוימים, למשל כאשר הצדדים הסכימו על טווח ענישה שנופל בבירור בתוך מתחם הענישה, אין צורך להרחיב בקביעת המתחם"**.

משכך, אין כל פגם בעצם העובדה שבית משפט קמא קבע מתחם עונש הולם, הגם שלא היה חייב לעשות כן, אלא אם מצא ספק בשאלה אם הסדר הטיעון עומד במבחנים הנדרשים לכיבודו.

ביחס למתחם העונש ההולם עצמו, אין ממש בטענה כנגד העובדה שנקבע מתחם עונש הולם חורג מהסדר הטיעון. טענה זו מקפלת בחובה הנחה לפיה מתחם העונש ההולם צריך להיות במובן מסוים נגזרת מהסדר הטיעון. אין לקבל

זאת. הסכמה עונשית לחוד, וקביעת מתחם עונש הולם ע"י בית המשפט לחוד.

הסדר טיעון הינו תוצאת מיצוי כוח המיקוח של כל צד אל מול רעהו בהידברות ביניהם, לאור הראיות והנסיבות, ומנגד, מתחם העונש ההולם הינו קביעה נורמטיבית של בית המשפט השמורה לו, ולו בלבד.

ר' ע"פ 512/13 פלוני נ' מ"י (4.12.2013) (סעיף 17 לחוות דעת כב' השופט ח. מלצר): **"עולה מכל האמור לעיל כי טווח ענישה מוסכם במסגרת הסדר טיעון - שונה ממתחם הענישה בשני מובנים עיקריים: (א) ברמה המבנית - טווח ענישה מוסכם בהסדר טיעון נקבע על ידי הצדדים, בעוד שמתחם ענישה נקבע על ידי בית המשפט, בעקבות הנחיות המחוקק.**

(ב) ברמה המהותית -טווח ענישה מוסכם בהסדר טיעון הוא תוצאה של מיצוי כוח המיקוח של כל אחד מהצדדים להליך, בשים לב לכלל נסיבות התיק ולכן הוא משקף בעיקר את האינטרסים המידיים של שני הצדדים (תוך התחשבות בעובדה כי רשויות התביעה מייצגות אינטרס ציבורי רחב יותר). מתחם הענישה, משקף לעומת זאת, קביעה נורמטיבית של בית המשפט בדבר האיון הראוי בעיני החברה בין כלל השיקולים הרלבנטיים על פי המתכונת הקבועה בחוק. ככזה, מתחם הענישה אינו תלוי איפוא בכוח המיקוח של מי מהצדדים, או בהעדפותיהם (האישיות, או המוסדיות)".

על הבחנה זו חזרה הפסיקה בשורת פסקי דין ר' לדוגמא ע"פ 921/17 אבו זעילה נ' מ"י (28.5.2017) (סעיף 17 לפסק הדין) בו נדחתה טענה ביחס לקביעת מתחם שחלקו העליון גבוה מהעונש המוסכם בהסדר הטעון: **"יש לדחות את טענתם של באי כוח המערערים, לפיה בית המשפט שגה בקבעו מתחם ענישה שחלקו העליון גבוה יותר מן העונש שהוסכם בהסדר הטעון שהמדינה רשאית לטעון לו. קבלת טענה זו משמעותה שלילת שיקול דעתו של בית המשפט לבקר ולדחות הסדרי טיעון עליהם הסכימו הצדדים. אין בידינו לקבל טענה זו, אשר מנוגדת להלכה הפסוקה בעניין בחינתם של הסדרי טיעון על ידי בית המשפט, ולהגיון שעומד בבסיסה. כמו כן, יש לדחות את טענתו השגויה של בא כוחו של מוניה, אשר לפיה כאשר הסדר טיעון לעניין העונש מובא לבחינתו של בית המשפט, אין תחולה להוראות תיקון 113 לחוק, ועל כן בית המשפט אינו נדרש לקבוע מתחם ענישה ולגזור את הדין בהתאם להוראות התיקון".**

מכל האמור, רשאי היה בית משפט השלום לקבוע מתחם עונש הולם, ומובן כי קביעת המתחם אינה מושפעת מהסכמה עונשית בין הצדדים, בין הסכמה לטווח ענישה מוסכם ובין הסכמה עונשית המגבילה את עתירת מאשימה לעונש, זאת בהיות קביעת המתחם קביעה נורמטיבית של בית המשפט על פי הכללים לקביעת מתחם עונש הולם.

יחד עם זאת, ואף ניתן לומר כי למעלה מן הצורך אם כי לא בשולי הדברים, לא ניתן שלא להאיר בעיה אשר התעוררה עם בחירתו של ביהמ"ש מצד אחד לקבוע מתחם עונש ראוי, אך

גם לאשר את הסדר הטעון, וזאת כאשר תחתית המתחם שקבע גבוהה מהעונש שקבע בסופו של דבר. האפשרות

לרדת אל מתחת למתחם העונש הראוי שביהמ"ש קבע, שלא משיקולי שיקום אלא משיקולים של הסכמת הצדדים, לא הוכרה בתיקון 113 לחוק העונשין ואף לא בפסיקה שבאה בעקבותיו. במקרים כאלה, נדמה, כי מוטב היה לו נמנעו הצדדים מבקשה לקבוע מתחם שתחתיתו גבוהה מהענישה המוסכמת; ומוטב היה לו ביהמ"ש היה נמנע מללכת בעקבות בקשות הצדדים שעה שהחוק אינו מאפשר הליכה בדרך זו. בשעה שביהמ"ש בחר ללכת בדרך שהותוותה בתיקון 113 לחוק העונשין, דהיינו - קביעת מתחם עונש ראוי בתחילה ופסיקת עונש מאסר לאחר מכן, ולא בחר בדרך שהתאפשרה בפסיקה והיא להימנע מקביעת המתחם שעה שבחר לאמץ את הסדר הטיעון (ובמקרה שבפנינו את הסדר הטווח), היה עליו להסביר כיצד הוא סוטה מהמתחם שקבע.

11. גם ביחס למתחם אשר נקבע אין אנו מוצאים ברף התחתון או ברף העליון שבו כדי חריגה מהמתחם אשר יש לקבוע בנסיבות החמורות של ביצוע סדרת העבירות ע"י המערער. היקף העבירות, הן מבחינת מספרן והן מבחינת סכומי העתק המצטברים לכ-25 מיליון ₪, אשר נגזלו מהקופה הציבורית, אך גם הושבו כאמור, מחייב מענה עונשי מחמיר, הכולל מאסר בפועל משמעותי, אשר יבטא את החומרה, ואת הצורך להגן על כספי ציבור ולתת ביטוי לעקרון השוויון בפני החוק.

אכן, ההרשעה בעבירות הללו בהיקפים ובסכומים הללו הינה ראשונית ותקדימית, ומי מהצדדים בבית משפט קמא וכן בפנינו לא הציג פסיקה במקרים דומים, בהעדר פסיקה שכזו. ואולם, מדובר בעבירות אשר ניתן ללמוד על חומרתן ועל הערכים המוגנים במסגרתן, מההתייחסות בפסקי דין רבים בעבירות מס.

מדובר בהצהרות אשר ניתנות על פי צו הבלו על דלק (פטור והישבון) ואשר נועדו לקבלת החזר בלו. סעיף 3א לזו הבלו על דלק (פטור) קובע בסעיפי המשנה שלו מתן הישבון לסוגים שונים של דלק אשר שולם עליהם בלו, וההישבון יינתן, בהתאם לסעיף 3א(ה), רק אם הוגשה על כך בקשה כאמור באותו סעיף.

כפי העבירות על פי חוק מע"מ, כמו גם פקודת מס הכנסה, מדובר בכספי ציבור אשר כפועל יוצא מעבירות אלו, נגזלים מהציבור. משכך, מובן כי שורת העקרונות והכללים אשר הותוו בפסיקה ביחס לעבירות על פי החוקים האחרים ישימים גם כאן.

מדובר בעבירות כלכליות, אשר תוצאתן פגיעה בציבור ובעקרון השוויון, ואשר העונש ההולם להן הוא מאסר לריצוי מאחורי סורג ובריח ואין להסתפק בעבודות שירות. האמור נקבע בשורת פסקי דין ונפנה לצורך זה לרע"פ 3137/04 חג'ג' נ' מ"י (18.4.2004) בו נפסק: **"... כאשר עסקינן בעברייני מס, אשר תקוותם היא להפיק רווח כספי, חשוב להטיל לצד הקנס, גם עונש של מאסר בפועל למען יידע העבריין שאין החוטא יוצא נשכר"**, תוך הפניה לפסיקה נוספת המשווה עברייני מס לעברייני רכוש אחרים (ע"פ 624/80 חב' וייס אנרסט בע"מ נ' מ"י (פ"ד לה(3) 211 (7.4.1981)), שם נקבע בזו הלשון: **"שהאחד שודד את קופתה של המדינה והאחד שודד את קופתו של הפרט"**.

עוד ר' רע"פ 1514/08 **שאול שנהב נ' מ"י** (21.7.2008) בו הודגשה חומרת העבירות הכלכליות ופגיעתן במשק ובעקרון השוויון, וכי העונש ההולם עבירות אלו הינו מאסר בפועל ואין להסתפק בעבודות שירות: **"לא אחת עמד בית-משפט זה על החומרה הרבה של העבירות הכלכליות ופגיעתן הקשה במשק ובערך השוויון בעמידה בנטל המס. כן נקבע, כי כאשר מדובר בעבירות כלכליות, על מדיניות הענישה לשקף את הסכנה הגדולה הטמונה**

בהן לפרט ולציבור כאחד ואת יסוד ההתרעה הנדרש ביחס לביצועה. עוד נקבע, כי העונש ההולם עבירות פיסקאליות הוא עונש מאסר שירוצה מאחורי סורג ובריא וכי אין להסתפק בעבודות שירות".

מדובר בפסיקה בעבירות אחרות, אשר בחלקן היסוד הנפשי הנדרש להן שונה מהעבירות בהן הורשע המערער, ואולם, אלו גם אלו עבירות כלכליות, הפוגעות בקופת המדינה, ובעקרון השוויון.

העונש ההולם גם את העבירות אשר ביצע המערער הינו מאסר בפועל. וודאי שכך הוא בהיקפים ובסכומים של העבירות אשר ביצע.

הענישה צריכה להביא לידי ביטוי, בנוסף לשיקולי ההרתעה, גם את משמעות העבירות והענישה על כלל הציבור שומר החוק, הנפגע מעבירות אלו, ולהעביר מסר לישרי הדרך, כי יש להגן על דרכם.

מכל האמור, עתירת ההגנה לקביעת מתחם עונש הולם בין 0-9 חודשים לריצוי בעבודות שירות לעבירות החמורות שביצע המערער בנסיבות ביצוע והיותן בסכומי עתק, אינה יכולה להתקבל, ואין בה ולו תחילתו של מענה עונשי ראוי לחומרתן. מתחם העונש ההולם אשר נקבע ע"י בית משפט קמא ראוי והולם את העבירות בנסיבות ביצוען.

12. כאמור, המערער ביצע השבה של מלוא הכספים עוד בטרם מתן גזר הדין ומדובר בסך העולה על 25 מיליון ₪.

ב"כ המערער הדגישו את ההשבה של מלוא הסכומים ואת היקף ההשבה, כמו גם את שיתוף הפעולה של המערער עם רשויות המס.

מובן כי להסרת מחדלים יש מקום בשיקולי הענישה, ואין להתעלם ממנה, ואולם, המשקל אשר צריך להינתן לכך צריך להיות מידתי, ואין משמעות הדבר שלילת חומרת המעשים, עד כדי אי הטלת מאסר בפועל בנסיבות המקרה החמורות.

השבת כספים אינה מעשה חסד שעושה נאשם לציבור. זוהי חובתו וזהו פירעון חובו.

הגם שקיים אינטרס ציבורי לעודד נאשם להחזיר כספים שגזל מהציבור, אין בכך כדי לאיין שיקולי ענישה אחרים. ההשבה מובאת במסגרת השיקולים, אך יש לעשות זאת במתינות.

בשורת פסקי דין נקבע כי הגם שיש לתת משקל להשבת כספים שנטלו מקופת המדינה, והגם שהדבר מעיד על חרטה, אין להפריז במשקל הניתן לכך.

ר' ע"פ 2407/05 רונן מן ואח' נ' מ"י (11.7.2005): "המייחד את המערערים שבפנינו הוא שהם הקדימו ופרעו את חובם לשלטונות המס. עובדה זו, מעבר להיותה סילוק של המחדל, גלומה בה גם חרטה, והרי מקובל עלינו מקדמת דנא, כי חרטה, כמו הטבת נזקו של הקורבן, ראוי שיזקפו לקולת העונש בבוא הנאשם לתת את הדין. אולם, גם את זאת יש

להדגיש: עם כל חשיבותו של פירעון החוב, בסופו של דבר אין מדובר במעשה חסד שעשה הנאשם, אלא

בפירעון מה שניתן היה לגבות ממנו גם בדרכים אחרות. אכן, במקרה הנוכחי פרעו המערערים את חובן של החברות, אולם כאמור, מדובר במי שהיו מעורבים במישרין בביצוען של העבירות, ועל כן אף שלהסרת המחדל במקרה זה יש לייחס משקל, אין להפריז בו עד כדי הימנעות מגזירתו של מאסר בפועל."

עוד ר' רע"פ 5624/15 גד בראונר נ' מ"י (15.11.2015): "... על אף החשיבות שבהסרת מחדליו של המבקש, בסופו של דבר אין מדובר במעשה חסד שביצע אלא בפירעון של חובותיו, אשר נוצרו כתוצאה מהעבירות החמורות שביצע, ויכלול להיגבות על ידי הרשויות ממילא..."

וכן רע"פ 5872/14 ירון נ' מ"י (2.10.2014): "... על אף חשיבות השיקול של הסרת המחדל על ידי הנאשם בעבירות מהסוג בנדון כאן - אין להפריז בהכרח במשקל המוענק לו."

מכל האמור, יש לתת משקל להסרת המחדלים ולהשבת הכספים, ואולם, המשקל אינו יכול להיות מופרז עד כדי הימנעות מהטלת מאסר.

ואולם, לאחר בחינת מכלול הנסיבות, סבורים אנו כי הגם שאין בהסרת המחדלים כדי להביא להקלה עד כדי הטלת עונש על דרך עבודות שירות, הרי שמנגד, נכון הוא ליתן לכך משקל מעט משמעותי יותר בנסיבותיו של מקרה זה. מדובר בהשבה משמעותית של מלוא הסכומים, כך שבסופו של דבר לא נגרעו כספים מהקופה הציבורית.

לכך יש להוסיף את העובדה שמדובר במתחם ובענישה ביחס לעבירות אשר הינן תקדימיות בהיקפן לסוג זה של עבירות על פי חוק הבלו על דלק. הטלת ענישה מחמירה לראשונה בנסיבות כאלו, צריכה אכן להיות באופן הכולל הדרגתיות מסוימת, אך גם זאת באופן מידתי, וללא פגיעה משמעותית באיזון הראוי עם שיקולי הענישה המרכזיים שהינם הרתעת היחיד והרתעת הרבים.

גם כאשר קיים צורך בהחמרה, יש לבחון את כלל הנסיבות האינדיבידואליות בענינו של כל נאשם, לצד המשקל הניתן לשיקולי הענישה האחרים, ובענינו של המערער, אנו מוצאים כי השילוב בין ההשבה המלאה של כספי הציבור, לצד הראשונות בנסיבותיו של הליך זה, צריכים להביא לירידה מסוימת, מתונה, מהרף העליון של ההסכמה העונשית.

מוצאים אנו לנכון להדגיש כי אך לאור השילוב של שיקולים אלו יופחת במידת מה עונש המאסר, וכי אין בענישה לה עתרה המאשימה, כמו גם במתחם העונש ההולם אשר נקבע על ידי בית משפט השלום, כדי ענישה מחמירה אל מול ביצוע העבירות במספר, במשך הזמן ובהיקף הכספי האמור.

13. מכל האמור, הערעור מתקבל בחלקו, ועונש המאסר אשר הוטל על המערער יועמד על 15 חודשים.

ניתן היום, י"ג כסלו תשפ"ג, 07 דצמבר 2022, במעמד הצדדים.

**פאני גילת כהן,
שופטת**

יואל עדן, שופט

**רויטל יפה-כ"ץ, נשיאה
אב"ד**